

Správa z jubilejného 10. ročníka Medzinárodnej konferencie hospicovej a paliatívnej starostlivosti

Mgr. Natália Krišteková¹, ThDr. Ing. Vladimír Thurzo, PhD.²

¹Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská Univerzita v Trnave

²Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta, Univerzita Komenského Bratislava

Dňa 7. októbra 2023 sa v Aule Pazmaneum FZaSP TU v Trnave uskutočnil 10. ročník Medzinárodnej konferencie hospicovej a paliatívnej starostlivosti. Konferencia sa konala pod záštitou European Association for Palliative Care Social Work Task Force a dekana FZaSP TU prof. MUDr. Jaroslava Slaného, CSc. Spoluorganizátormi konferencie boli odborníci z Univerzity v Scrantone, Inštitút pre vzdelávanie v paliatívnej medicíne a Nadácia J. Murgaša. Konferencia sa konala ako súčasť projektu VEGA č. 1/0373/22.

Report from the jubilee 10th Annual of International Conference of Hospice and Palliative Care

10th Annual of International Conference of Hospice and Palliative Care took place in the Pazmaneum Hall of the FzaSP in Trnava on 7. October 2023. The conference was held under the auspices of the European Association for Palliative Care Social Work Task Force and the dean of FZaSP TU prof. MUDr. Jaroslav Slaný, CSc. The co-organizers of the conference were experts from the University of Scranton, the Institute for Education in Palliative Medicine and the J. Murgaš Foundation. The conference was held as a part of the VEGA project no. 1/0373/22.

Paliat. med. liec. boles., 2023;16(1-2e):26-31

Správa z jubilejného 10. ročníka Medzinárodnej konferencie hospicovej a paliatívnej starostlivosti

Prednášky odzneli v hlavnej, doobedňajšej sekcii a dvoch popoludňajších sekciiach. Hlavná sekcia bola simultánne tlmočená. Konferenciu otvárala jej hlavná organizátorka a garantka konferencie **profesorka Dobríková**. Tá v príhovore zhodnotila, že za 20 rokov konania tejto konferencie sa na Slovensku v oblasti hospicovej a paliatívnej starostlivosti vykonal veľký kus práce, avšak stále zostáva veľa oblastí a tém, ktoré je potrebné ďalej rozvíjať. Slávnostný príhovor predniesla prodekan FZaSP TU, **docentka Puteková**.

Hneď v úvode zaznela prednáška **prof. Westa**, podľa ktorého lídri v oblasti zdravotnej starostlivosti majú zodpovednosť za to, aby hospicový tím poskytoval kvalitnú starostlivosť. Pacientove zážitky sú pritom dôležitou dimenziou kvality zdravotnej starostlivosti. Podľa prof. Westa je dôležité pochopiť tie prvky v procese starostlivosti, ktoré zvyšujú hodnotu a vedú k spokojnosti pacienta, ak chceme uvažovať nad úhradou kvalitnej starostlivosti. **MUDr. Škripeková** vo svojom príspevku poukázala na viaceré problémy súvisiace s referovaním pacientov do systému paliatívnej sta-

MUDr. Andrea Škripeková Prednáška profesora Szydłowskiého v hlavnej sekcii odborného programu počas svojej prednášky / (v predsedníctve prof. West a prof. Dobříková) / Prof. Steven Szydłowski's lecture in the main section of the professional program (in the presidency prof. West and prof. Dobříková)

rostlivosti na Slovensku a v nadväznosti na to na zmenu legislatívy, ktorou sa zadefinovala špecializovaná a základná paliatívna starostlivosť. Naznačila, akým spôsobom treba plánovať kapacity paliatívnej starostlivosti podľa odporúčaní Európskej asociácie paliatívnej starostlivosti. Kolegovia z Univerzity v Belfaste vo svojom príspevku predstavili projekt „pamäťový box“. Ide o nahrávanie rozhovorov založených na životnom príbehu pacienta, ktoré sa potom vyvinú do

jedinečného personalizovaného zážitku z počúvania. Ide o prístup, v ktorom intervencie založené na umení môžu byť využité v paliatívnej starostlivosti s viacerými výhodami pre pacienta. Posledným rečníkom pred prestávkou bol **MUDr. Záhumenský**, ktorý hovoril o možnostiach, ako zlepšovať hojnosť rán a dekubitov v zariadeniach, ako aj v domácom prostredí, a to prostredníctvom ozonoterapie a prípravku na báze kozieho kolostra, ktorý

Profesor Daniel J. West počas svojej prednášky / Prof. Daniel J. West during his lecture

Prednáška profesorky Patricie Dobříkovéj (v predsedníctve prof. West a MUDr. Škripeková) / Prof. Patricia Dobříková's lecture (in the presidency prof. West and Škripeková, M.D., Ph.D.)

vzbudil záujem medzi zúčastnenými odborníkmi.

Po prestávke pokračovali **profesor Szydłowski** s **profesorom Costellom** prednáškou k téme zákonných a finančných trendov v paliatívnej starostlivosti. Autori diskutovali o zmenách v normách a predpisoch týkajúcich sa starostlivosti o pacienta a jeho práv, pričom účastníkov zaujali najmä legislatívne aspekty eutanázie v jednotlivých štátoch sveta. **Profesorka Dobříková** sa vo svojom príspevku zamerala na opis najčastejších a najnáročnejších krízových situácií pri poskytovaní paliatívnej starostlivosti a to aj v kontexte nedávnej pandémie COVID-19. Príspevok bol obohatený o prípadovú štúdiu pacienta a jeho blízkych z Hospicu Milosrdných sestier v Trenčíne, pričom prípad bol analyzovaný v bio-psycho-socio-spirituálnom kontexte. Poslednou v tejto sekcii bola prednáška sestry Veroniky Barátovej, ktorá sa zamerala na kresťanský pohľad na život človeka a na spirituálne otázky v procese zomierania.

Cenu za najlepšiu prednášku v tejto sekcii si od **profesorky Mydlíkovej** a **docentky Putekovej** prevzala **MUDr. Škripeková**, ktorá sa podstatným spôsobom podieľa na rozvoji paliatívnej starostlivosti na Slovensku.

Po obednej prestávke I. sekcii odštartovala prednáška **MUDr. Miroslava Ferencíka** tematicky zameraná na liečbu bolesti u onkologického pacienta. Iniciácia liečby nádorovej bolesti má svoje pravidlá, pričom do úvahy treba brať najmä charakter nádorovej bolesti. Autor v príspevku rozdiskutoval aj niektoré

Prednáška MUDr. Kristiny Križanovej / Lecture of Kristina Križanová, M.D

Prednáška MUDr. Márie Jasenkovej / Lecture of Mária Jasenková, M.D.

špecifické atribúty liečby nádorovej bolesti silnými opioidmi, najmä sa snažil zodpovedať otázku, kde je hranica medzi „vyčkávacou taktikou“ a kde a kedy môže zdravotnícky pracovník kvôli opiofóbie ľahko skĺznuť k neadekvátnej kontrole nádorovej bolesti a tým k prehľbovaniu utrpeniu pacienta.

Mgr. Šeršeňová spolu s kolegyňami predniesla príspevok k téme komplex-

ného manažmentu pacienta mobilného hospicu pri atypickej reakcii na bežnú medikáciu. V konkrétnej lekárskej kazuis-tike autorky deklarovali použitie nie úplne štandardného riešenia- rajského plynu, ktorý sa v danom prípade veľmi osvedčil. Prednáška v publiku vzbudila záujem a vyvolala diskusiu s mnohými otázkami, kde obohacujúco k téme prispela prvá autorka príspevku **MUDr. Škripeková**.

Doc. Nadežda Kovalčíková, ThDr. Ing. Vladimír Thurzo a MUDr. Mária Jasenková počas prednášky o ALS / assoc. prof. Nadežda Kovalčíková, ThDr. Ing. Vladimír Thurzo and Mária Jasenková, M.D. during a lecture about ALS

Mgr. Tomečka sa vo svojom príspevku venoval možnostiam výživy u ťažko chorých pacientov a objasnil dôležitosť výživy pri jednotlivých špecifických diagnózach. **Mgr. Mihová, PhDr. Staňová a MUDr. Križanová** predniesli príspevok týkajúci sa manažmentu pacienta s amyotrofickou laterálnou sklerózou v paliatívnej starostlivosti. Súčasťou prednášky bola aj kazuistika pacientky, ktorá bola v starostlivosti mobilného hospicu Slnecnica. Prednáška sa niesla jednak v duchu vysokej odbornosti, ale zároveň aj hlbokej ľudskosti. Str. Adriana Mihová obohatila prednášku o silné duchovné svedectvo a MUDr. Križanová sa zase zamerala najmä na etické súvislosti spojené s týmto prípadom. Obe prednášajúce získali cenu za najlepšiu prezentáciu v tejto sekcii, ktorú im odovzdala **docentka Kovalčíková**.

Jedna z najvýraznejších osobností detskej paliatívnej starostlivosti na Slovensku, **MUDr. Jasenková**, vo svojej prednáške poukázala na situáciu a smutnú realitu detských hospicov na Slovensku. Táto situácia je charakteristická absolútnym personálnym nedostatkom pediatrov-paliatívco, ale aj veľkým finančným podhodnotením tejto časti paliatívnej starostlivosti. Autorka v druhej časti príspevku ponúkla konkrétne vízie, ktoré by bolo potrebné realizovať (aj zo strany štátu) v oblasti detskej paliatívnej starostlivosti, aby jej poskytovanie zodpovedalo aktuálnym potrebám a úrovni dnešnej doby. Posledný príspevok v tejto sekcii predniesol **ThDr. Ing. Thurzo**, ktorý sa zamerával na spirituálno-etické aspekty poskytovania pastoračnej služby zomierajúcim počas pandémie COVID-19. V príspevku boli vyhodnotené retrospektívne reflexie niekoľkých pastoračných kňazov, ktorí

hodnotili svoje pôsobenie v bratislavských nemocniciach počas pandémie. Autor ponúkol aj niektoré podnety, na ktoré by bolo vhodné sa zamerať v prípade, ak by sme boli opäť vystavení podobnej krízovej situácii.

Druhú, poobednú sekciu prebiehajúcu v anglickom jazyku svojim príspevkom otvárala **prof. Dobříková** v spoluautorstve s **prof. Roulston** z univerzity v Belfaste. Autorky predniesli výsledky výskumných zistení vyplývajúcich z medzinárodného výskumu realizovaného v 21 štátoch. Keďže pandémia COVID-19 ovplyvnila spôsob poskytovania služieb a týmto zmenám sa pracovníci v oblasti paliatívnej starostlivosti museli prispôbiť, bol skúmaný vplyv pandémie na sociálnu prácu v paliatívnej starostlivosti. Boli prezentované celkové výsledky výskumu, ako aj parciálne výsledky zamerané na Slovensko. Výsledky výskumu, okrem iného, potvrdili zvýšenú záťaž vyvíjanú na zamestnancov v období pandémie. Ďalší príspevok predniesli hostia z Českej republiky, **Dr. Olecká** a **Dr. Pospíšil**. Autori prezentovali výskumné zistenia týkajúce sa vzťahu medzi hodnotou večného života a prežívaním strachu zo smrti v československej populácii. Ukázalo sa, že u osôb, ktoré majú vysoko prioritizovanú hodnotu večného života, je prítomný menší strach zo smrti, menšie obavy o budúcnosť, pričom tento trend bol zaznamenaný v oboch krajinách. Boli však identifikované rozdiely naprieč československou populáciou v prioritizácii hodnoty večného života. Slovenská populácia prioritizovala hodnotu večného života viac ako česká populácia, čo autori interpretovali vyššou religiozitou slovenskej populácie.

Ďalej zazneli príspevky zahraničných študentov. **Christopher Talocka** predniesol príspevok k téme medicínskej aplikácie umelej inteligencie v rámci Slovenska, **Abigail Lynott** sa venovala najznámejším rizikám pri poruchách príjmu potravy. **Docent Botek** sa vo svojom príspevku venoval kognitívno-behaviorálnemu prístupu v procese smútenia. Autor využitie tohto prístupu deklaroval na príbehu opisujúcom zdanlivo dve podobné situácie, ktoré sa však líšili spôsobom vysporiadania sa s danou situáciou. V ďalšom príspevku sa autorka **Regina Scheitel, MSW, MA** venovala skúsenostiam mexicko-americkej rodiny s umieraním blízkeho doma počas pandémie COVID-19. Tieto skúsenosti zahŕňali interakciu so službami hospicovej starostlivosti poskytovanými v kontexte pandémie. V príspevku bol diskutovaný aj vplyv „rodinkárstva“ ako dôležitého fenoménu, ktorý je potrebné zvážiť pri skúmaní hospicových situácií medzi mexicko-americkými komunitami a bol diskutovaný aj v kontexte tejto prípadovej štúdie. Diskutované boli aj systémové výzvy poskytovania paliatívnej starostlivosti v štáte Kalifornia. Za podnetnú a hĺbkovú introspekciu do prežívania členov rodiny zomierajúceho pacienta si autorka odniesla cenu za najlepšiu prednášku v tejto sekcii, ktorú jej odovzdala **docentka Žáková**. Študenti z americkej univerzity predniesli príspevok o kardiovaskulárnych ochoreniach a rozdieloch medzi akútnou a paliatívnou starostlivosťou. **Mgr. Fejková** predniesla príspevok o poskytovaní paliatívnej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb. Autorka zdôraznila, že zariadenia sociálnych služieb sú jednými zo zariadení, ktoré dopĺňajú starostlivosť o paliatívnych pacientov. Sociálni pracovníci tu podľa autorky zohrávajú dôležitú úlohu nielen pri plnení si svojich povinností, ale aj v sprevádzaní pacienta v posledných chvíľach jeho života. Autorka predniesla prípadovú štúdiu realizovanú v jednom z bratislavských centier. Na záver svoje príspevky predniesli zahraniční študenti – **Brandon DaGrosa**, ktorý sa venoval rakovine krčka maternice a **Rutu Gandhi**, ktorá vo svojej prednáške reflektovala problematiku trendu odchádzania sestier do zahraničia za lepšími podmienkami.

V posterovej sekcii svoje práce prezentovali 13 autorov. Cenu za najlepší poster si odniesli autorky **Mgr. Bartošová** a **docentka Dědová**, ktoré formou posteru prezentovali výsledky výskumu zaoberajúceho sa rezilienciou odliečených onkologických pacientov v kontexte prežívania úzkosti a depresie.

Konferencia bola zakončená svätou omšou v Kostole sv. Anny, ktorú slúžili kňazi účastní na konferencii.

Na záver možno konštatovať, že podobne ako po minulé roky, konferencia opäť predčila očakávania. Na konferencii sa zúčastnilo viac ako 200 účastníkov. Takýto veľký záujem o konferenciu bol len odrazom jej vysokej odbornej úrovne, nakoľko hlavnými prednášajúcimi boli najlepší a najvýraznejší odborníci a odborníčky z oblasti paliatívnej starostlivosti. Všetky príspevky sa vyznačovali vysokou odbornosťou, aktuálnosťou ponúkaných poznatkov a v neposlednom rade veľmi dobrou prezentačnou schopnosťou autorov. Ostáva veriť, že okrem odborných informácií účastníci z konferencie načerpali najmä motiváciu do ďalšej náročnej práce v tejto oblasti.

V neposlednom rade veľká vďaka patrí hlavnej organizátorky a garantke konferencie **prof. Dobříkovej**, ktorá už viac ako 20 rokov prispieva k rozvoju paliatívnej starostlivosti nielen na akademickej a vedeckej pôde, ale aj priamo pri lôžku pacienta. Veríme, že sa jej opätovne podarí zorganizovať už 11. ročník tejto prínosnej konferencie.

Report from the jubilee 10th Annual of International Conference of Hospice and Palliative Care

Lectures were held in the main, mid-afternoon section and two afternoon sections. The main section was simultaneously interpreted. **Professor Dobříková**, the main organizer and guarantor of the conference, opened the conference. In her speech, she assessed that a great deal of work has been done in the field of hospice and palliative care in Slovakia during the 20 years of this conference, but there are still many areas and topics that need to be further developed. The ceremonial speech was

Plné auditórium počas hlavnej sekcie odborného programu / Full auditorium during the main section of the professional program

delivered by vice-dean of FZaSP TU, **as-soc. prof. Puteková**.

In the introduction prof. West presented his lecture, according to which healthcare leaders have a responsibility to ensure that the hospice team provides quality care. The patient's experiences are an important dimension of quality of health care. According to **prof. West**, it is important to understand those elements in the care process that increase value and lead to patient satisfaction if we want to think about reimbursement for quality care. **Škripeková, M.D, PhD.**, in her contribution pointed out several problems related to referral of patients to the palliative care system in Slovakia and on the change in legislation defining specialized and basic palliative care. She indicated how palliative care capacities should be planned according to recommendations of the European Association of Palliative Care (EAPC).

Colleagues from the University of Belfast presented the "memory box" project. It involves recording conversations based on the patient's life story, which then evolve into a unique, personalized

listening experience. It is an approach in which art-based interventions can be used in palliative care with multiple benefits for the patient. The last speaker before the break was **Záhumenský, M.D.**, who spoke about the possibilities how to improve the healing of wounds and pressure ulcers through ozone therapy and the preparation based on goat colostrum in facilities as well as in the home environment. The preparation aroused interest among the participating experts.

After the break, **prof. Szydłowski** and **prof. Costello** continued with a lecture about legal and financial trends in palliative care. The authors discussed about changes in standards and regulations related to patient care and their rights, whereas the participants were particularly interested in the legislative aspects of euthanasia in some countries of the world. **Prof. Dobříková**, in her contribution, focused on the description of the most frequent and demanding crisis situations in the provision of palliative care, including in the context of the recent COVID-19 pandemic. A lecture was enriched with a case study of a patient

Tím Hospicu Milosrdných sestier z Trenčína na konferencii v Trnave / The team of the Hospice of the Sisters of Mercy from Trenčín on the conference in Trnava

and his loved ones from the Hospice of the Sisters of Mercy in Trenčín, whereas the case was analyzed in a bio-psycho-socio-spiritual context. The last in this section was the lecture of nun **Veronika Barátová**, which focused on the christian view of human life and on spiritual questions in the process of dying. The prize for the best lecture in this section received **Škripeková, M.D., PhD.** from **prof. Mydlíková** and **assoc. prof. Puteková**, who is significantly involved in the development of palliative care in Slovakia.

After the lunch break, the first section was started with a lecture by **Ferenčík, M.D., MBA**, thematically focused on the treatment of pain in oncology patients. The initiation of cancer pain treatment has own rules, while to be considered the nature of cancer pain. In the article, the author also discussed some specific attributes of the treatment of cancer pain with strong opioids and he tried to answer the question of where is the line between "waiting tactics" and where and when a health worker can easily slip into inadequate control of cancer pain due to opiophobia and thereby deepening the suffering of the patient.

Šeršeňová, MSc. with her colleagues presented contribution on the topic of complex management of a patient from a mobile hospice with an atypical reaction to conventional medication. In a specific medical case study, the authors declared the use of a not entirely standard solution- paradise gas, which was

Popoludňajšia sekcia v angličtine / Afternoon section in english

effective in this case. The lecture aroused interest in the audience and provoked a discussion with many questions. **Tomečka, MSc.** in his contribution addressed the possibilities of nutrition for seriously ill patients and clarified the importance of nutrition in specific diagnoses. **Mihová, MSc., Staňová, MSc., and Križanová, M.D.** presented a paper about management of a patient with amyotrophic lateral sclerosis in palliative care. Part of the lecture was also a case study of a patient who was under the care of mobile hospice Slnčnica. The lecture was carried out in the spirit of high expertise, but also deep humanity. The nun **Adriana Mihová** enriched the lecture with a strong spiritual testimony and **Križanová, M.D.** focused mainly on the ethical context associated with this case. Both lecturers won the prize for the best presentation in this section, which was presented to them by **assoc. prof. Kovalčíková**.

One of the most outstanding personalities of children's palliative care in Slovakia, **Jasenková, M.D.**, in her lecture pointed out the situation and the sad reality of children's hospices in Slovakia. This situation is characterized by an absolute shortage of pediatric palliative care staff, but also by a large financial underestimation of this part of palliative care. In the second part of the article, the author offered specific visions that would need to be implemented (also by the state) in the field of children's palliative care, so that its provision corresponds to the current needs and today's level. The last contribution in this section was

presented by **ThDr. Ing. Thurzo**, who focused on the spiritual-ethical aspects of providing pastoral service to the dying during the pandemic of COVID-19. In the article were evaluated the retrospective reflections of several pastoral priests who evaluated their work in Bratislava hospitals during the pandemic. The author also offered some suggestions on which it would be appropriate to focus in case we were again exposed to a similar crisis situation.

The second, afternoon session, held in English, was opened by **prof. Dobříková** in co-authorship with **prof. Roulston** from the University of Belfast. The authors presented the results of research findings resulting from international research realized in 21 countries. Since the COVID-19 pandemic affected the way of provided services and palliative care workers had to adapt to these changes, the impact of the pandemic on social work in palliative care was investigated. In the post were presented the overall results of the research, as well as partial results focused on Slovakia. The results of the research, among other things, confirmed the increased burden placed on employees during the pandemic. Another contribution was made by guests from the Czech Republic, **Olecká, Ph.D., Pospíšil, Ph.D.**. The authors presented research findings regarding the relationship between the value of eternal life and the experience of fear of death in the Czechoslovak population. In the research was proved that persons who have a high priority value of eternal life have less fear of death, less worry about

Sv. omša v Kostole sv. Anny na záver konferencie / Holy Mass in the Church of St. Anna at the end of the conference

future, and this trend was noted in both countries. However, differences were identified across the Czechoslovak population in prioritizing the value of eternal life. The Slovak population prioritized the value of eternal life more than the Czech population, which the authors interpreted as the higher religiosity of the Slovak population.

Further, foreign students presented their work. **Christopher Talocka** presented a contribution about medical application of artificial intelligence within Slovakia, **Abigail Lynott** focused on most well-known risks in eating disorders. **Assoc. prof. Botek** in his contribution focused on cognitive-behavioral approach in the process of grieving. The author declared the use of this approach on a story describing two seemingly similar situations, which differed in the way of dealing with the given situation.

In another post, author **Regina Scheitel, MSW, MA** spoke about mexican-american family's experience with a loved one dying at home during the pandemic of COVID-19. These experiences included interacting with hospice care services provided in the context of a pandemic. In the post author also discussed the impact of "familismo" as an important phenomenon that is impor-

tant to consider when we examining hospice situations among mexican-american communities and was also discussed in the context of this case study. The systemic challenges of providing palliative care in the state of California were also discussed. The author won the prize for the best lecture in this section, for her stimulate and in-depth introspection into the experiences of family members of a dying patient, which was presented to her by **assoc. prof. Žáková**.

Students from an american university reported a lecture about cardiovascular diseased and differences between acute and palliative care. **Fejková, MSc.** reported a lecture about providing of palliative care in social service facilities. The author emphasized that social service facilities are one of the facilities that complement the care for palliative patients. According to the author, social workers play an important role in fulfilling their duties, but also in accompanying the patient in the last moments of his life. The author presented a case study realized in one of the Bratislava's centers. At the end, foreign students reported their contributions – **Brandon DaGrosa** focused on cervical cancer and **Rutu Gandhi** reflected the trend of nurses going abroad for better conditions.

13 authors presented their works in the poster section. The prize for the best poster won **Bartošová, MSc.** with **assoc. prof. Dědová**, which presented the results of research devoted to the resilience of cured oncology patients in the context of experiencing anxiety and depression.

The conference ended with a holy mass in the church of St. Anna, which was served by priests participating in the conference.

In conclusion, it can be stated that, similar to previous years, the conference once again outmached expectations. More than 200 people participated in the conference. Such great interest about the conference was only a reflection of its high professional level, whereas the main speakers were the best and most prominent experts in the field of palliative care. All contributions were characterized by high expertise, topicality of the offered knowledge, and last but not least by very good presentation skills of the authors. It remains to believe that excepting professional information, the participants obtained motivation for further demanding work in this area.

Last, but not least, a big thanks to the main organizer and guarantor of the conference, **prof. Dobříková**, who has been contributing to the development of palliative care for more than 20 years, not only on academic and scientific grounds, but also directly at the patient's bedside. We believe that she will once again manage to organize the 11th year of this beneficial conference.

Mgr. Natália Krišteková

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce
Trnavskej univerzity v Trnave
Univerzitné námestie 600, 917 01 Trnava
natalia.valuch@gmail.com